

Informatienota voor de Gemeenteraad

Onderwerp: Regionale Ontwikkelagenda Inclusief Onderwijs 2025-2028

Collegedatum: 27 mei 2025

Kernboodschap

In december 2023 stelde uw Raad het Regioprogramma Jeugd 2023-2028 vast. Inclusiever onderwijs is een van de opgaven in dat programma. Een concrete actie bij deze opgave is het opstellen van een regionale ontwikkelagenda inclusief onderwijs. Gemeenten, samenwerkingsverbanden en onderwijsinstellingen werkten de afgelopen maanden samen aan het opstellen van die agenda met een gedeelde visie en ambities. De transitie naar een inclusief onderwijssysteem betekent dat meer leerlingen op een reguliere school, thuisnabij onderwijs volgen en dat daar de juiste ondersteuning aanwezig is voor leerlingen die dat nodig hebben. We streven ernaar dat in 2028 dit voor 97% van de leerlingen de werkelijkheid is. Met deze informatienota informeren we u over de inhoud van de regionale ontwikkelagenda inclusief onderwijs 2025-2028.

Eerdere besluiten

Datum	Korte omschrijving eerder genomen besluit (vermeld zo mogelijk het zaaknummer/documentnummer)
19-12-2023	Regioprogramma Jeugd 2023-2028 (Z/23/140751)

Toelichting

De gemeenten in de regio Rijk van Nijmegen, de gemeenten Land van Cuijk en West Maas en Waal, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en onderwijsinstellingen werken samen aan het inclusiever maken van het onderwijssysteem. Er ligt een landelijke opdracht voor deze transitie, maar wij nemen de stap vanuit een gedeelde visie en ambities. Deze gedeelde visie en ambities zijn vastgelegd in de regionale ontwikkelagenda inclusief onderwijs 2025-2028.

Proces

In de tweede helft van 2024 zijn we begonnen met een gezamenlijk proces. In een aantal werksessies zijn inhoudelijke thema's besproken, uitgangspunten voor de samenwerking opgesteld en randvoorwaarden beschreven om de samenwerking ook succesvol te maken. Over de ontwikkelagenda is bestuurlijk op 13 maart 2025 Op Overeenstemming Gericht Overleg (OOGO) gevoerd. Deelnemers aan het OOGO waren de betrokken gemeenten, samenwerkingsverbanden passend onderwijs en het mbo. Daarna hebben de colleges van burgemeester en wethouders in de deelnemende gemeenten de ontwikkelagenda vastgesteld.

De vijf thema's in de ontwikkelagenda inclusief onderwijs

De regionale samenwerking focust zich op inhoudelijke vijf thema's. Per thema is bepaald wat we willen bereiken en hoe we dat kunnen doen. De thema's zijn:

1. **Een sterke pedagogische basis:** Iedereen die bij de opvoeding en ontwikkeling van kinderen betrokken is, vervult een ondersteunende en stimulerende rol. Dit geeft ieder kind de kans om zich in het eigen tempo en op hun eigen manier te ontplooiën. We streven naar een betere verbinding tussen thuis, school en omgeving. In 2028 hebben we een ondersteunende omgeving gecreëerd waarin kinderen, ouders en professionals samenwerken aan mentale veerkracht en preventie. Scholen vormen een onmisbaar onderdeel van de pedagogische basis. Elke gemeente geeft een eigen invulling aan de pedagogische basis, passend bij de kenmerken en behoeften van de eigen inwoners. Deze verschillen tussen gemeenten zijn waardevol en noodzakelijk, omdat wijken en dorpen eigen uitdagingen en kansen kennen.
2. **Thuiszitters:** Ieder kind heeft recht op onderwijs. Toch nemen niet alle kinderen deel aan het onderwijs. Een leerplichtig kind dat langer dan vier aaneengesloten weken geen onderwijs volgt noemen we een thuiszitter. De oorzaken van thuiszitten zijn divers. Thuiszitten ontstaat vaak door een combinatie van factoren, waarbij persoonlijke en psychosociale, onderwijsgerelateerde, gezins- en systeemfactoren elkaar beïnvloeden en versterken. Deze vallen grotendeels buiten de directe invloedsfeer van gemeente en onderwijs. Onze inzet is een passende onderwijsplek voor elk kind. We kijken daarbij ook naar (tijdelijke) alternatieve leertrajecten, zoals deeltijdonderwijs, praktijkgerichte programma's of online lesmogelijkheden. Als de situatie van een kind het niet toe laat om fysiek en/of voltijd op een school aanwezig te zijn, voorkomen we met deze alternatieven dat het leerproces langdurig wordt onderbroken. Ook vinden we het belangrijk dat leerlingen blijvend contact houden met de school van inschrijving, de klas en klasgenoten. Thuiszitten is altijd een tijdelijke situatie. Ons streven blijft om duur van het thuiszitten zo kort mogelijk te houden.
3. **Zorg binnen onderwijs:** Om een leerling de juiste ondersteuning te kunnen bieden, zodat die in staat is om onderwijs op school te volgen, is soms ondersteuning vanuit zowel onderwijs als gemeente nodig. Dit wordt nu vaak op individuele basis geleverd. We kijken naar mogelijkheden om dit meer collectief te organiseren. Zorg binnen onderwijs wordt daarmee beter, meer samenhangend en goedkoper.
4. **Expertise:** Om meer leerlingen binnen het regulier onderwijs te houden en te voorkomen dat zij uitstromen naar gespecialiseerd onderwijs, is het noodzakelijk dat reguliere scholen hun expertise versterken om deze leerlingen passende ondersteuning te kunnen bieden. Dit vraagt om intensievere samenwerking tussen reguliere en gespecialiseerde scholen. Scholen en schoolbesturen stellen verder opleidingsplannen op om hun leerkrachten toe te rusten met kennis en vaardigheden om de transitie naar een inclusief onderwijs te kunnen realiseren.
5. **Onderwijshuisvesting en leerlingenvervoer:** Toegankelijke, flexibele en toekomstbestendige schoolgebouwen en een goed functionerend systeem voor leerlingenvervoer zijn fysieke randvoorwaarden voor de realisatie van een inclusief onderwijssysteem. Bij de herijking van de Integraal Huisvestingsplan Onderwijsvoorzieningen worden afspraken gemaakt over het realiseren van inclusieve onderwijshuisvesting. Voor het leerlingenvervoer is de inzet gericht op het beperken van reisafstand en -tijd en het stimuleren van zelfstandigheid. Een goed beeld van het toekomstig regionaal aanbod gespecialiseerd onderwijs is essentieel om deze randvoorwaarden vorm te geven. De samenwerkingsverbanden gaan in hun nieuwe ondersteuningsplannen beschrijven welk aanbod in de toekomst aanwezig is en voor welke doelgroepen c.q. ondersteuningsbehoeften binnen het regulier onderwijs dan onderwijsplekken gerealiseerd moeten worden.

Samenwerkingsafspraken

Om onze regionale samenwerking richting te geven hebben we een aantal afspraken gemaakt. Deze afspraken helpen ons om gefocust te blijven op onze gezamenlijke doelen en bieden een gedeeld kader waarbinnen we beslissingen nemen.

1. We kijken naar mogelijkheden in plaats van beperkingen. We versterken de omgeving van jongeren, bijvoorbeeld door hen te ondersteunen in hun gezin, school en sociale contacten. Daarbij investeren we waar mogelijk en nodig extra in kinderen en jongeren met specifieke behoeften, zodat zij toegang hebben tot onderwijs dicht bij huis.
2. We maken samen weloverwogen beslissingen die het belang van het kind centraal stellen, altijd in samenhang met hun gezin, school en sociale omgeving. Hierbij baseren we ons zoveel mogelijk op bewezen effectieve aanpakken, zodat onze keuzes duurzaam en doelgericht zijn. Soms overlappen verantwoordelijkheden. Dan zoeken we samen naar een werkbare oplossing voor alle betrokken partijen.
3. We werken intensief samen met lokale partners om onze maatschappelijke doelen te realiseren. Hierbij benutten we elkaars expertise en experimenteren we met (nieuwe) aanpakken die inspelen op de behoeften van de wijk.
4. We monitoren en evalueren de effecten van onze samenwerking om concrete, meetbare doelstellingen te behalen en duurzame voortgang te realiseren.
5. We werken samen in een gelijkwaardige relatie, waarbij professionals, ouders en leerlingen elkaar respecteren en ieders verantwoordelijkheid en rol erkennen. We vertrouwen erop dat iedereen verantwoordelijkheid neemt voor de eigen bijdrage.
6. We zijn ons bewust van de schaarste binnen de context waarin we ons werk doen. Daarom hebben we elkaar nodig om op een efficiënte manier resultaten te boeken en zowel de jeugdzorg als het passend onderwijs betaalbaar te houden.
7. We zetten ons in voor soepele en goed georganiseerde overgangsmomenten in de onderwijscarrière van kinderen en jongeren, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen. Dit geldt voor de overstap van kinderopvang naar primair onderwijs, van primair naar voortgezet onderwijs, van voortgezet onderwijs naar het mbo, maar ook voor overgangen tussen gespecialiseerd en regulier onderwijs.

Rol van de gemeente

De gemeente speelt een ondersteunende en faciliterende rol in het kader van inclusief onderwijs. Hoewel het onderwijsinhoudelijke beleid en de zorgplicht bij de scholen en samenwerkingsverbanden liggen, is de gemeente verantwoordelijk voor randvoorwaarden zoals leerlingenvervoer, jeugdhulp, en onderwijshuisvesting. De gemeente heeft geen zeggenschap over de inhoud van het onderwijs of toelatingsbeleid van scholen. Dit is de autonomie van het onderwijs. Wij kunnen faciliteren, verbinden en agenderen, maar niet dwingen. Daarom ligt de kracht van de gemeente vooral in het creëren van voorwaarden en samenwerkingsstructuren die inclusief onderwijs mogelijk maken. De regionale ontwikkelagenda is een uitwerking van die rol in samenwerking met de regiogemeenten. Lokaal stellen we samen met onze partners een lokale routekaart inclusieve leeromgeving 2035 op.

Financiën

In de regionale ontwikkelagenda is met elkaar afgesproken dat de uitvoering van de agenda niet mag leiden tot structureel hogere kosten bij de deelnemende partijen. De transitie naar inclusief onderwijs kan leiden tot andere financieringsstromen. Hoe dit vorm krijgt, zal de komende jaren duidelijk worden als we uitvoering geven aan de agenda.

Gevolgen

- Een regionaal dekkend en toegankelijk onderwijsaanbod voor alle kinderen. Zowel kinderen zonder als met een ondersteuningsbehoefte hebben toegang tot een passende onderwijsvoorziening, dichtbij huis of binnen een redelijke afstand tot huis.
- Betere ondersteuning binnen reguliere scholen. Meer kinderen kunnen binnen het regulier onderwijs de begeleiding krijgen die zij nodig hebben, waardoor uitstroom naar gespecialiseerd onderwijs afneemt.
- Minder segregatie in het onderwijs en meer gelijke kansen. Een inclusiever onderwijssysteem gaat segregatie in het onderwijs tegen. Kinderen leren ook van en met elkaar. Kinderen die zich optimaal kunnen ontwikkelen, hebben later een grotere kans op succesvolle deelname aan de arbeidsmarkt en samenleving.

Communicatie

Niet van toepassing.

Uitvoering of Vervolgstappen

We stellen samen met onze lokale partners uit het onderwijs en kinderopvang een lokale routekaart op. In de routekaart beschrijven we hoe we in Wijchen gezamenlijk de transitie naar inclusief onderwijs gaan realiseren. Deze lokale routekaart is in het vierde kwartaal 2025 af.

We participeren bestuurlijk en ambtelijk in regionale overleggen om de afspraken uit de regionale ontwikkelagenda tot uitvoer te brengen.

Geheimhouding

Niet van toepassing